

UCZEŃ PRZERÓŚŁ MISTRZA

metoda projektu w edukacji wczesnoszkolnej

JAK ZA POMOCĄ ZABAWY ROZWIJAĆ INTELIGENCJĘ WIELORAKĄ?

ZBIÓR ĆWICZEŃ DO PRACY I ZABAWY W DOMU I NIE TYLKO

PROPOZYCJA DLA UCZNIÓW KLAS I – III

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**UCZEŃ
PRZERÓŚŁ
MISTRZA**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

JAK ZA POMOCĄ ZABAWY ROZWIJAĆ INTELIGENCJĘ WIELORAKĄ?

ZBIÓR ĆWICZEŃ DO PRACY I ZABAWY W DOMU I NIE TYLKO

PUBLIKACJA BEZPŁATNA, współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

ZESPÓŁ AUTORSKI:

- Teresa Radomska,
- Małgorzata Trybuś,
- Zofia Żółtak.

WYDAWCA:

Global Trade Industry
ul. Szosa Lubicka 168 B
87-100 Toruń

BIURO PROJEKTU:

“Uczeń przerósł mistrza - metoda projektu w edukacji wczesnoszkolnej”
ul. Szosa Lubicka 168 B, 87-100 Toruń
e-mail: projekt@global-industry.eu
strona www: uczenprzeroslmistrza.pl

ISBN: 978-83-64-914-01-0

SPIS TREŚCI

• CZYM JEST INTELIGENCJA WIELORAKA?	5
• KOCHANA MAMO, TATO, BABCIU, CIOCIU...	6
• DRODZY RODZICE, OPIEKUNOWIE	7
• INTELIGENCJA LOGICZNO – MATEMATYCZNA	8
• INTELIGENCJA JĘZYKOWA – LINGWISTYCZNA, WERBALNA	12
• INTELIGENCJA PRZYRODNICZA – ŚRODOWISKOWA.	16
• INTELIGENCJA MUZYCZNA, SŁUCHOWA INACZEJ RYTMICZNA	20
• INTELIGENCJA WIZUALNO-PRZESTRZENNA	24
• INTELIGENCJA RUCHOWA (MOTORYCZNA)	28
• INTELIGENCJA SPOŁECZNA (INTERPERSONALNA)	32
• INTELIGENCJA INTRAPERSONALNA (INTUICYJNA)	36
• PODSUMOWANIE	40

DRODZY RODZICE, OPIEKUNOWIE

Proponujemy Wam gry i zabawy do wykorzystania w domu, na spacerze, na zakupach i wszędzie tam, gdzie będziesz razem ze swoim dzieckiem.

Spróbujcie wykorzystać ten czas i to miejsce do doskonalenia różnych rodzajów inteligencji, które niewątpliwie Wasze dziecko posiada. Świat to zapach, kolor, dźwięk, smak, porządek, liczby, słowa, symetria i ludzie.

Wystarczy otworzyć drzwi do tego świata, a Wasze dziecko szybko nauczy się w nim funkcjonować.

Wykorzystajcie najbliższe środowisko do wzmocnienia rozwoju Waszego dziecka, a będzie mu w życiu łatwiej i mądrzej.

Nie zaprzepaście Darów, z którymi przyszło na świat.

Pozdrawiamy, autorki.

CZYM JEST INTELIGENCJA WIELORAKA?

Inteligencja wieloraka to wiele różnych inteligencji, które mogą być kształtowane i rozwijane, co zdecydowanie zwiększa możliwości uczenia się.

Teoria Howarda Gardnera daje nowoczesną podstawę do innego rozumienia wszechstronnej stymulacji rozwoju dziecka, zwracając uwagę na fakt posiadania własnego profilu rozwoju, a także własnego stylu uczenia się, w zależności od posiadanych rodzajów inteligencji.

Musimy je odkrywać i rozwijać, a wówczas świat będzie stał przed wszystkimi dziećmi otworem.

KOCHANA MAMO, TATO, BABCIU, CIOCIU...

Kochacie mnie bardzo i chcecie, aby było mi w życiu dobrze i mądrze.

Marzycie o tym, bym zdobył świat i był szczęśliwy.

Pomóżcie mi to osiągnąć i bawcie się ze mną mądrze, a wówczas będę rozwijał to, co jest we mnie najlepsze, co przyniosłem z sobą rodząc się w naszej rodzinie. Będę wówczas mądrzejszy, bo będę łatwiej, szybciej i z przyjemnością się uczył.

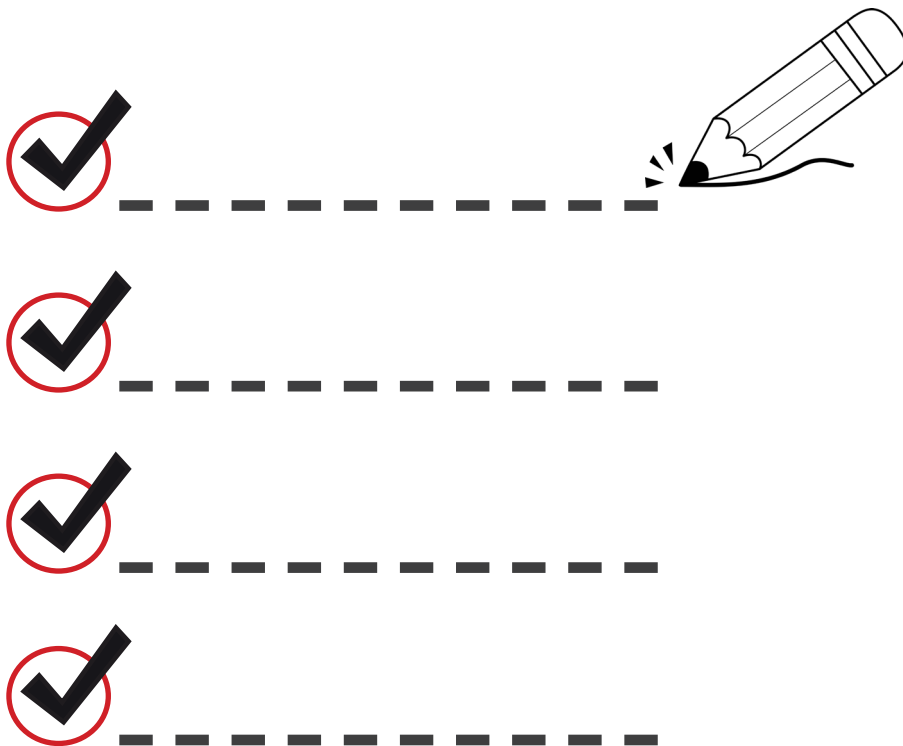
Jestem inteligentny, posiadam wiele rodzajów inteligencji. Pomóżcie mi je doskonalić, rozwijać a być może odkrywać. To one zdecydują o mojej przyszłości.

Wspólna zabawa i praca to najlepsza recepta na rozwój i szczęście.

Zapraszam, Wasze dziecko.

INTELIGENCJA LOGICZNO – MATEMATYCZNA

To rodzaj inteligencji, który opiera się na myśleniu przyczynowo – skutkowym. Przejawia się w postrzeganiu Świata po przez ciągi zdarzeń, logiczne myślenie i twórcze rozwiązywanie problemów. Dzięki niej dzieci dbają o porządek, wyodrębniają szczegóły, lubią rozwiązywać zagadki, rebusy, lubią też samodzielnie poszukiwać rozwiązań. Cechuje je spostrzegawczość, dostrzegają związki i zależności, łączą je, wnioskuje. Lubią gry i łamigłówki, charakteryzują się myśleniem abstrakcyjnym i zamiłowaniem do eksperymentów, są logiczne w argumentowaniu.

■ Chcąc rozwijać inteligencję logiczno – matematyczną:

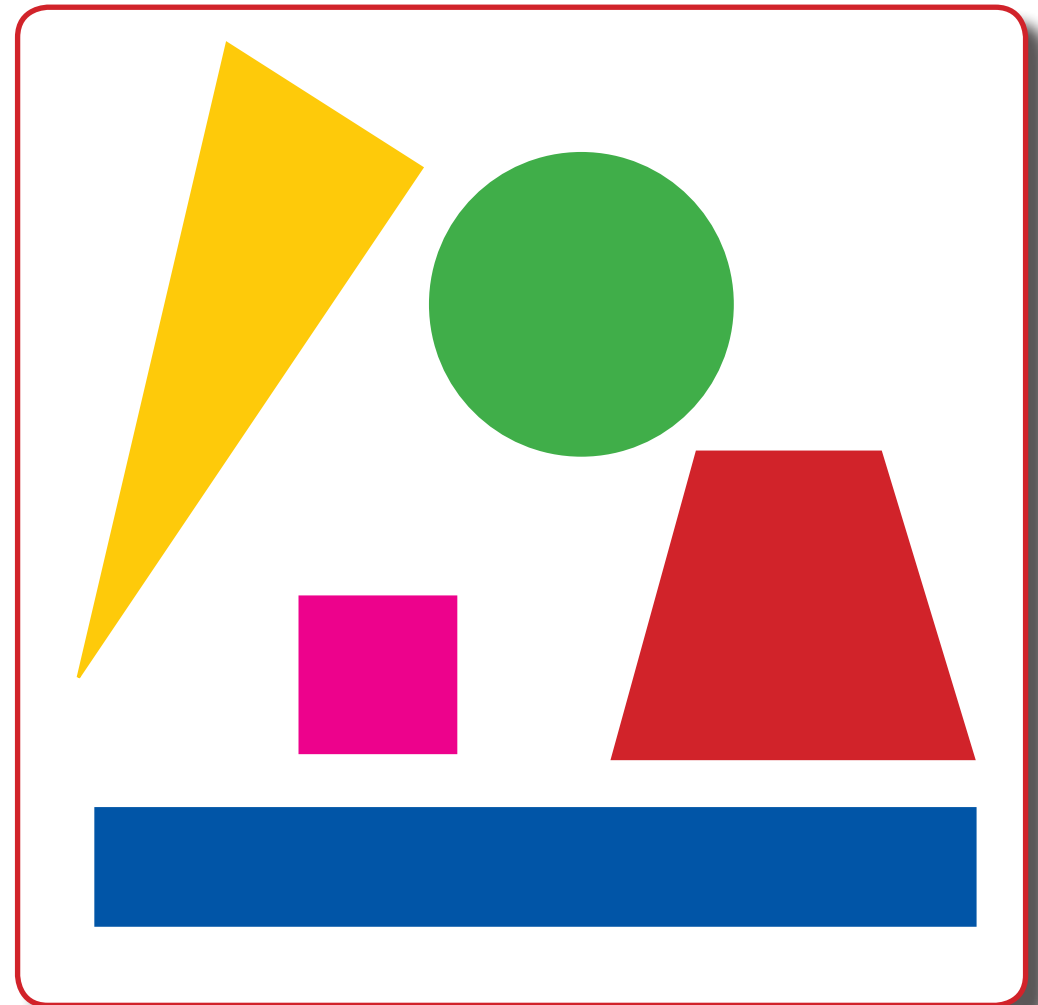
1. Poproś swoje dziecko, żeby policzyło ilu jest wszystkich domowników, a następnie ile wszyscy razem mają rąk i nóg (kiedy są goście liczenie można powtórzyć).
2. W trakcie robienia zakupów Twoje dziecko może policzyć ile produktów jest w koszyku. Po powrocie do domu każdorazowo może ono zapisywać na kartce lub w kalendarzu liczbę produktów, a po miesiącu porównać i uporządkować według wielkości.
3. W zależności od pory roku Twoje dziecko może przygotować sałatkę owocową na podwieczorek, daj mu przepis, aby zachowało proporcje.
4. Kiedy robisz porządek w szafkach, na półkach poprzestawiaj wybrane przedmioty i poproś dziecko, aby ułożyło wszystko tak, jak było wcześniej. Możesz je również poprosić, aby samo uporządkowało wszystko według twoich wskazówek.
5. Daj dziecku do wycięcia różne figury geometryczne w różnych kolorach i poproś, aby ułożyło dla ciebie piękny obraz, może też zaprojektować wzór podłogi do łazienki lub obraz na ścianę w swoim pokoju.
6. Zaproś dziecko, aby zaplanowało dla całej rodziny wspólny weekend z podziałem na godziny. Możesz mu przygotować tabelkę, w której będą już wpisane godziny i posiłki.
7. Na spacerze ułóżcie opowiadanie lub bajkę o spotkanym piesku. Ty zaczynasz, a dziecko dokonuje rozwinięcia np.: spotkany pies to Burek, ma brata Rekxa, który się zgubił. Burek szuka wszędzie..., jakie będzie zakończenie bajki? Po przyjsciu do domu ułożone wspólne opowiadanie lub bajkę możecie zapisać w specjalnym zeszycie. W ten sposób powstanie zbiór bajek, opowiadań Twojego dziecka.
8. Pozwól dziecku robić drobne zakupy, nie dawaj mu odliczonych pieniędzy, zawsze ma policzyć ile zostało mu reszty.

1. Grajcie w domino, kółko i krzyżyk, chińczyka, warcaby – możecie dodatkowo wprowadzać nowe zasady, które uatrakcyjnią grę i będą znane tylko domownikom.
2. Na spacerze znajdź widoczne punkty (np. duże drzewo, przystanek, sklep, kościół itd.). Poproś swoje dziecko, aby oszacowało odległość w krokach. Następnie zmierzając do tego miejsca odliczajcie odległość w krokach. W ten sposób nauczysz je szacowania i odliczania.
3. Co tydzień możesz dawać dziecku tygodniówkę, czyli kwotę odpowiednią do jego wieku i potrzeb. Zaproponuj, aby zawsze na początku każdego tygodnia zaplanowało swoje wydatki, a pod koniec spytaj, czy udało mu się zmieścić w zaplanowanym budżecie. Być może uda mu się nawet coś zaoszczędzić. Jeżeli tak, to po kilku tygodniach zaproponuj, aby z zaoszczędzonych pieniędzy zrobiło plan swojego budżetu wakacyjnych wydatków.
4. W rozmowach zadawaj pytania:
 - dlaczego?
 - jak sądzisz?
 - czy uważasz, że można byłoby...?
 - zaproponuj rozwiązanie,
 - porównaj z...,
 - uzasadnij i przekonaj mnie,
 - zaplanuj krok po kroku,
 - jakich argumentów użyjesz?
 - i inne dzięki, którym Twoje dziecko nauczy się analizowania i znajdowania rozwiązań, a także myślenia logicznego, co z pewnością przysposobi go do rozwiązywania problemów życiowych, rozwinię jego inteligencję logiczno –matematyczną.
5. Weź czystą kartkę i dwie kredki. Narysuj za pomocą jednej kredki 2-4 dowolne kreski i poproś, aby dziecko drugą kredką dokończyło rysunek. Po skończonej pracy zachęć je, aby uzasadniło, dlaczego to i tak narysowało.
6. Ze starych gazet powycinaj dużo różnych zdjęć, a następnie poproś dziecko,

aby ułożyło z nich swoją linię życia w trzech przedziałach czasowych:

- ?
- co było?
 - co jest?
 - co będzie?

Zwróć uwagę na ostatnią część linii życia, która będzie mówiła o marzeniach i planach dziecka. Tę zabawę możecie powtarzać co roku. Okaze się wówczas, czy marzenia i plany są sprecyzowane, czy jednak ciągle się zmieniają?

INTELIGENCJA JĘZYKOWA – LINGWISTYCZNA, WERBALNA

Najprościej można ją określić, jako umiejętność jasnego wyrażania myśli poprzez werbalizację, czyli słowo mówione. Wszyscy obdarzeni tym typem inteligencji posiadają bogate słownictwo, łatwo i szybko nawiązują relacje w grupie, nie mają kłopotów z argumentowaniem swoich racji, lubią zabawy słowne i żarty. Dobrze czują się z książką, ponieważ lubią literaturę, lubią również ekspozycje, debaty i występy publiczne.

Dzieci obdarzone tym typem inteligencji łatwo zapamiętują informacje, efektywniej pracują z tekstem, z łatwością i przyjemnością posługują się słowem. Zdecydowanie szybciej uczą się języków obcych.

Elementem kluczowym do rozwijania inteligencji językowej może być uwrażliwianie na dźwięki, rytm, barwę i wysokość głosu, interpretację słów poprzez modulowanie głosem.

■ Aby rozwijać inteligencję językowo - lingwistyczną:

1. Poproś swoje dziecko, aby zamknęło oczy i wymieniło wszystkie dźwięki, które słyszy siedząc z tobą w kuchni, w pokoju, na spacerze itp.
2. Kiedy jesteście w różnych miejscach zaproponuj, aby dziecko wysłuchiwało i nazywało dźwięki najwyższe i najniższe np. najgłośniejszy jest tramwaj, kiedy hamuje, najciszej spada liść i piórko. W różnych sytuacjach i różnych miejscach będą to różne rzeczy, które wydają różnej wysokości dźwięki.
3. Wspólnie słuchajcie różnych rodzajów muzyki, spróbujcie razem poruszać się w rytm melodii. Dobrze jest wyodrębniać brzmienie różnych instrumentów. Sprawisz przyjemność dziecku, jeżeli będziecie bawili się w naśladowanie różnych dźwięków wydawanych przez różne instrumenty.
4. Spróbujcie do ulubionej melodii dziecka ułożyć słowa do waszej rodzinnej piosenki.
5. Zaproponuj, aby dziecko przeprowadziło wywiad i ułożyło do niego pytania na temat spędzenia rodzinnego weekendu. Następnie poproś, aby przeprowadziło wywiad ze wszystkimi członkami rodziny i ułożyło harmonogram weekendu.
6. Wieczorami albo w czasie odpoczynku opowiadaj historię swojej rodziny.
7. Na pewno w domu są różne widokówki, zdjęcia, ilustracje. Można je wykorzystać do wymyślania różnych historyjek o wybranym przedmiocie znajdującym się na wybranej kartce. Zaproponuj, aby ułożone historyjki dziecko zapisywało w specjalnym zeszycie.
8. Z okazji imienin, urodzin członków rodziny zaproponuj, aby dziecko ułożyło krótki wiersz na cześć solenizanta lub jubilata. Następnie niech

go pięknie przepisze, przyozdobi i przed wręczeniem modulując głosem zaprezentuje obdarowanemu.

9. Zapraszaj do czytania książek. Na początku przeczytaj kilka stron sam, rozbudź ciekawość i poproś, aby do końca kartki lub rozdziału dziecko przeczytało samo i koniecznie opowiedział, co się wydarzyło dalej, bo jesteś bardzo ciekaw.
10. W trakcie przygotowywania kolacji, obiadu, na spacerze zadawaj różne zagadki, pytania, wdrażaj do dyskusji na różne tematy. Najlepiej jest zacząć od tego, czym interesuje się dziecko, być może ono przekona cię do swoich zainteresowań.
11. Zabaw się z dzieckiem w zmianę zakończenia różnych bajek, które są mu znane. Każdorazowo zakończenie powinno być inne.
12. Oglądając filmy, bajki zaproś dziecko do przewidywania ciągu dalszego. Można również wyłączyć głos w telewizorze i do oglądanego obrazu tworzyć swój własny tekst, swoją własną historię.

Zabawa jest super!

Wierszyk dla Babci z ilustracjami wieloma.

14

Jak najbardziej lubisz spędzać swój wolny czas?

15

Osoby obdarzone tym typem inteligencji rozumieją i doceniają naturę. Pielęgnują zwierzęta i rośliny. Dbają o nie szczególnie, ponieważ odznaczają się zdolnością do wnioskowania na temat korzyści płynących dla nich i innych ludzi ze środowiska naturalnego.

Dzieci obdarzone inteligencją przyrodniczą łatwiej dokonują klasyfikacji i hierarchii, dostrzegają analogię i wzorce w świecie przyrody, lubią spędzać czas na świeżym powietrzu bez względu na pogodę. Należą do grupy dobrych obserwatorów i opiekunów. Łatwiej i szybciej stają się empatyczne (rozumieją i czują emocje innych).

Jeżeli chcesz rozwijać inteligencję przyrodniczą to:

1. Pozwól dziecku spędzać czas na świeżym powietrzu bez względu na porę roku. Nie ma złej pogody! Zadbaj, aby było właściwie ubrane, brodzenie w kaloszach po kałużach to przyjemność ponadpokoleniowa.
2. Organizuj różne wycieczki, wyprawy. Mogą to być miejsca ulubione jak: park, ogród, osiedle lub bardziej odległe jak łąka, las, rzeka, wieś itp. Tam mały „przyrodnik” nauczy się najwięcej obserwując mrówki, motyle, ptaki, rośliny i ludzi w ich środowisku.
3. Nie protestuj, jeżeli z różnych wypraw przyniesie do domu patyki, muszle, kamienie, trawy i inne skarby. Pozwól mu je gromadzić, selekcjonować porównywać i opisywać. Dobrze byłoby, aby dziecko wiedziało i zapisało z jakiego miejsca są jego skarby.
4. Jeżeli możesz załóż w ogrodzie lub na balkonie małą uprawę. Uprawianie swojej grządki i pielęgnowanie własnoręcznie zasadzonej rośliny to dla dziecka ogromna przyjemność połączona z lekcją przyrody. Wspólnie możecie uprawiać zioła lub kwiaty nie tylko w ogrodzie, ale również na kuchennym parapecie.
5. Zróbcie wspólnie zielnik lub album ze zdjęciami albo rysunkami z różnych wypraw. Naucz dziecko, aby opisywało i dokumentowało to, co dostrzegło w przyrodzie. Jeżeli jeszcze nie pisze może ci podyktować lub narysować. To dobry sposób na doskonalenie inteligencji przyrodniczej, dzięki której dziecko rozumie otaczający je świat przyrody.
6. Na pewno dziecko chciałoby mieć swoje zwierzątko. To wspaniała lekcja odpowiedzialności i obowiązku. Jeżeli nie może mieć psa albo kota, bo ma alergię lub w domu nie ma warunków poradź się lekarza specjalisty, które zwierzę byłoby odpowiednie i daj im szansę.
7. Na spacerze, w parku, lesie, łące, rzece i wszędzie indziej pozwól mu delektować się zapachami. Podejdźcie blisko do drzewa, trawy, zboża

zamknijcie oczy i mocno wdychajcie zapachy. Z czasem nauczy się je rozróżniać i nazywać.

8. W zależności od pory roku obserwujcie niebo, położenie słońca, księżyc, gwiazd. Pomóż dziecku znaleźć informację na temat gwiazd i księżycy widocznych z waszego okna. Jeżeli możesz kupić lunetę lub pożyczyć od znajomych to zrób to. Oglądajcie wspólnie filmy przyrodnicze na kanałach przyrodniczych.
9. Naucz swoje dziecko obserwacji różnych przedmiotów, w różnych sytuacjach np. roweru, auta na ulicy i ludzi na spacerze, w sklepie, w kinie itd. Jak się zachowują kiedy są sami, a jak się zachowują kiedy są w grupie. Doskonalenie umiejętności obserwacji i analiza sytuacji to wspaniały sposób na rozwój inteligencji wielorakiej.
10. Załóżcie kalendarz pogody. Pozwól dziecku, aby systematycznie dokonywało pomiarów temperatury, opadów, ciśnienia i innych parametrów. Jeżeli będzie chciał zdobyć informacje, co powoduje zmiany pogody, a także odkryje zależności, odpowiedz mu gdzie może znaleźć więcej informacji np. w Internecie, w encyklopedii, w programach przyrodniczych itd.
11. Dostarczaj dziecku literatury o zwierzętach, roślinach, zjawiskach i żywiołach. Zachęcaj do układania opowiadania o poznanych zwierzętach.
12. Kup szkło powiększające (lupę). Jeżeli możesz to również mikroskop. Obserwowanie świata przyrody z tej perspektywy wspaniale rozwija postawę badacza i odkrywcy.
13. Przed każdą wyprawą nawet najkrótszą przygotujcie mapę, na której dziecko zaznaczy wszystkie poznane i ciekawe obiekty.
14. Przygotuj długą linię czasu i przedstaw na niej kolejność powstawania etapów życia na Ziemi. Pozwól, aby dziecko dowiedziało się jak było, co ustaliła nauka. Przydadzą ci się następujące informacje.

ETAPY POWSTAWANIA ŻYCIA NA ZIEMI

ETAP	CZAS
powstanie wszechświata	13,8 miliarda lat temu
powstanie kuli ziemskiej	4,5 miliarda lat temu
wyjście życia z wody na ląd	2,6 miliarda lat temu
wyginięcie dinozaurów	65,0 milionów lat temu
pojawienie się dwunożnych homo erectus	2,0 – 0,79 miliona lat temu
pojawienie się człowieka współczesnego	200 tysięcy lat temu
pierwsi rolnicy i hodowcy	8,5 -7 tysięcy lat temu
pierwsi chrześcijanie	2 tysiące lat temu
TU JESTEŚ	ROK

INTELIGENCJA MUZYCZNA, SŁUCHOWA, INACZEJ RYTMICZNA

Ludzie obdarzeni inteligencją muzyczną rozumieją świat poprzez dźwięki. Mają doskonały słuch muzyczny i są szczególnie uwrażliwieni na dźwięki płynące z otoczenia. Dźwięki składają się na muzykę i rytm i to jest ich cały świat. Potrafią rozróżniać brzmienie różnych instrumentów, odtwarzać je i naśladować. Poczucie rytmu sprawia, że świetnie tańczą i śpiewają, a raz usłyszaną melodię potrafią wiernie odtworzyć. Dzięki uwrażliwieniu na dźwięki, melodię szybko uczą się języków obcych i łatwo przyswajają ich akcent.

Inteligencję muzyczną łatwo rozwijać dostarczając dziecku muzyki i dźwięków nawet przy codziennych czynnościach. Warto też zabierać malucha na koncerty, recitale, jak również zachęcać do śpiewania, nucenia, rymowania, wyklaskiwania. Ważnym elementem będzie również uczestnictwo w zajęciach muzycznych nie tylko w szkole, ale np. w klubach, świetlicach osiedlowych itp. Gra na wybranym instrumencie będzie ogromną przyjemnością, ponieważ nauka na nim nie sprawi dziecku kłopotu.

■ Chcąc rozwijać inteligencję muzyczną należy:

1. Bawić się z dzieckiem w „towarzystwie” muzyki. Najprostszą zabawą jest klaskanie do rytmu piosenki lub melodii.
2. Kiedy wyklaskujecie rytm piosenki możecie dołączyć do tego ruch swojego ciała. Kołysanie, podskakiwanie, maszerowanie itp. jest również szczególną okazją do wyrażenia emocji zawartej w muzyce i akcentowania rytmu.
3. Zróbcie z różnych puszek, pudełek, kartek itp. instrumenty muzyczne, stwórzcie zespół muzyczny, który będzie na nich wygrywał znane melodie. Mogą to być papierowe tuby, słoiki z guzikami, grochem, piaskiem, przybory kuchenne, łyżki, łopatkki i inne. Instrumenty powstałe w ten sposób mogą być stałym elementem podkładu muzycznego do różnych utworów.
4. Zabawcie się w rytmizację tekstu znanych wierszy, może też być skandowanie.
5. Ułóżcie melodię do znanego wiersza lub krótkiego opowiadania. Twoje dziecko jest na pewno twórcze, więc śmiało zaproponuj mu ułożenie piosenki z tekstem i melodią własną. Powstałą kompozycję koniecznie należy zaprezentować rodzinie.
6. Stwarzaj okazję do słuchania różnych rodzajów muzyki. Zawsze zaczynaj od tej, którą dziecko lubi najbardziej, lub którą samo zaproponuje.
7. Zapraszaj do rozpoznawania i nazywania utworów.
8. Poproś, aby w trakcie słuchania dowolnej muzyki dziecko zamknęło oczy, zrelaksowało się, a następnie opowiedziało Ci co czuje i „widzi” w swojej wyobraźni, kiedy słucha danego utworu. Możesz również zaproponować, aby narysowało to, co czuje słuchając muzyki.

9. Pozwól mu wybierać utwory do słuchania i zabawy w zależności od nastroju i samopoczucia.
10. Zaobserwuj jakiej muzyki lubi słuchać, kiedy się uczy. Zadbaj o rozszerzenie repertuaru z tego gatunku.
11. Ustalcie wspólnie, których utworów będziecie słuchali przy różnych pracach domowych. Spis podkładu muzycznego może zaproponować dziecko zapisując na kartce lub dyktując, któremuś z domowników.
12. Poproś, aby wyjrzało przez okno i wymieniło wszystkie dźwięki, które słyszy. To samo może zrobić również z zamkniętymi oczami np. w domu, na spacerze, w autobusie. Zaproponuj, aby podzieliło te dźwięki np. na wysokie – niskie, miłe – niemiłe, kojące – drażniące, ciche – głośne, itp.
13. Zachęcaj dziecko do wszelkich występów z grupą i solowych. Stwarzaj okazję do eksponowania jego zdolności muzycznych.
14. Jeżeli chcesz sprawić dziecku przyjemność śpiewajcie dużo i często.

Nie ma piękniejszego instrumentu niż głos ludzki!

MIEJSCE NA TWOJE POMYSŁY

INTELIGENCJA WIZUALNO-PRZESTRZENNA

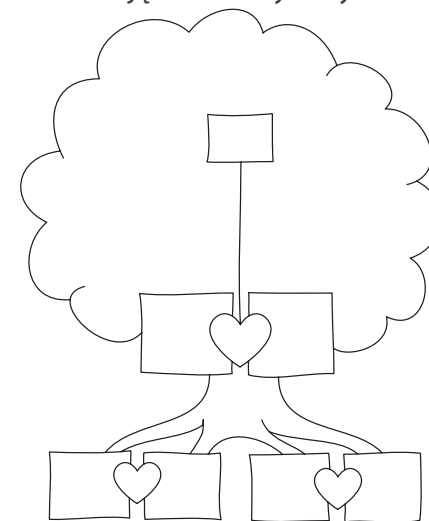
Dziecko przejawiające inteligencję wizualno-przestrzenną myśli całościowo, ponieważ umie wyobrazić sobie efekt końcowy pracy, z czym wiąże się poczucie sensu całości. Myśli obrazami i zapamiętuje obrazami, używa przenośni, szybko tworzy różne wersje swojej pracy. Lubi sztukę: rysunki, malarstwo, rzeźbę. Potrafi precyzyjnie odczytać mapy, wykresy, grafy, diagramy. Ma dobre wyczucie koloru, harmonii, dobrze komponuje obrazy. W trakcie tworzenia obrazu danej rzeczy korzysta z większości zmysłów.

INTELIGENCJA WIZUALNO-PRZESTRZENNA

Aby wspierać ten rodzaj inteligencji zaproponuj dziecku ćwiczenia, które oparte są na wykorzystaniu przestrzeni: wirtualnej, rzeczywistej, wizualnej, myślowej:

1. Narysujcie plan pokoju dziecka. Umieście tam wspólnie wszystkie elementy, które pomogą dziecku w utrzymaniu porządku. Sprawdźcie, czy pokój dziecka rzeczywiście tak wygląda.
2. Przemeblowanie. Wykorzystaj pomysły dziecka podczas planowania remontu i ustawiania mebli w jego pokoju. W pomieszczeniu urządzonej wg jego pomysłu dziecko będzie czuło się lepiej i bezpieczniej. Dobrze jest zgodzić się na nawet takie pomysły, które nie do końca Wam odpowiadają.
3. Historia rodziny. Zbudujcie razem drzewo genealogiczne swojej rodziny. Postarajcie się wykorzystać różne techniki plastyczne. Im młodsze dziecko, tym praca powinna być większa. Minimalny format to A4. Bardzo cenne będą prace przestrzenne, np. z drucików owiniętych krepiną, na których dziecko zawiesi zdjęcia lub etykiety z imionami członków rodziny.

4. Naucz dziecko rysowania map skojarzeń. Pomóżcie, ale nie wyręczajcie go w porządkowaniu informacji. Zaczynij np. od zadania pytania: co wiesz o jabłku?

Pozwól dziecku na zapisanie lub narysowanie wszystkiego co przychodzi mu do głowy. Taka forma przypominania sobie znanych informacji znakomicie pomaga wiązać wiedzę opartą na doświadczeniu z teorią. Jest też doskonałym materiałem do powtarzania rzeczy, których trzeba się nauczyć. Jest inspiracją do zadawania pytań i poszukiwania lub sprawdzania informacji.

5. Podczas czytania bajki róbcie notatki w formie mapy myśli. Takie przestrzenne zaprezentowanie kolejności zdarzeń pomoże zapamiętać więcej szczegółów. Podczas opowiadania historii, zachęć do wyobrażania sobie tej mapy. To wyobrażenie stanie się swoistą ściągą dla ucznia. Notatki mogą być wykonane w formie haseł, obrazków, piktogramów. Mapa ma być czytelna dla dziecka, a nie dla Ciebie.
6. Bohater. Podczas przygotowania do tworzenia charakterystyki bohatera zaproponuj narysowanie na dużym arkuszy postaci i wypełnienia jej ważnymi informacjami o wyglądzie, charakterze, zachowaniach postaci. Poproś, aby rysunek był wykonany starannie i z zaangażowaniem.
7. Bawcie się w projektowanie w zasadzie wszystkiego: domów, ogrodów, ubrań, przedmiotów, umeblowania, układu rysunku na kartce, albumów, plakatów itp. Możecie urządzić domowy konkurs na zaprojektowanie najciekawszego urządzenia salonu, czy ogrodu. Jeśli będzie to możliwe postarajcie się jak najwięcej pomysłów wcielić w życie, najlepsza teoria nie zastąpi praktyki.
8. Poszukuj ciekawych technik plastycznych, np. weź obrazki o wymiarze około 10 na 10 cm i naklej je na kartce papieru. Poproś wszystkich uczestników zabawy o wykorzystanie pustej przestrzeni na kartce i dorysowanie szczegółów, które nie zmieściły się na obrazku. Bardzo ciekawe prace powstaną przy wykorzystaniu np. pocztówek.
9. Narysujcie kolorowymi pisakami permanentnymi na foliach do drukarek: zwierzęta, postacie, elementy przestrzeni. Na osobnych kartkach namalujcie różne tła: las, plaża, sala szkolna, teatr. Połóżcie na kartkach folie i twórzcie historie. Im bardziej zwariowana i śmieszna tym bardziej będzie inspirowała do poszukiwania nowych rozwiązań.

Poruszając „postacią” dziecko uczy się orientacji na kartce papieru.

10. Uczcie się razem tekstów na pamięć poruszając się w przestrzeni różnymi sposobami: na palcach, na piętach, na kolanach, tyłem, albo przynajmniej uderzając rękoma o kolana, tupiąc, klaszcząc.
11. Budujcie z wszelkich dostępnych materiałów: styropianowych kubków, drewnianych kostek, pudełek po butach czy też jeśli warunki na to pozwolą z dużych kartonów. Zachęć dziecko do wcześniejszego narysowania projektu swojej budowli. Im prostsze materiały, tym większą kreatywnością może wykazać się dziecko.
12. Podczas jazdy samochodem poszukajcie ciekawych rozwiązań przestrzennych architektonicznych. Zróbcie zdjęcia telefonem komórkowym, a po przyjeździe do domu zaprezentujcie swoje albumy i opowiedzcie, co wam się spodobało, co zaskoczyło.
13. Twórzcie domowe plany, harmonogramy, niech będą częścią wystroju waszego domu.
14. Zorganizujcie tablicę ważnych zadań do wykonania, wykorzystajcie kolory dla podkreślenia wagi niektórych zobowiązań.
15. Z umiarem wdrażajcie dziecko do korzystania z komputera i stosowania programów graficznych.
16. Kupcie Twistera i grajcie, grajcie, grajcie. Dla dorosłego jest to znakomita okazja do utrzymania sprawności ruchowej, dla dziecka okazja do zaplanowania własnych ruchów w dostępnej przestrzeni. Dla wszystkich doskonała zabawa.
17. Nauczcie się zonglować, kręcić hola hop, skakać naskakance – wykorzystajcie te zabawy podczas przerw w uczeniu się. Przerwy są równie ważne jak nauka. Pozwól mu wybierać utwory do słuchania i zabawy w zależności od nastroju i samopoczucia.

INTELIGENCJA RUCHOWA, MOTORYCZNA

Już obserwując bardzo małe dziecko posiadające wysoki poziom inteligencji ruchowej możemy zauważyć, że posiada ono umiejętność niezwykłego panowania nad własnym ciałem i bardzo dobrą sprawność ruchową w zakresie dużej (szybkość, gibkość, świadomość własnego ciała) i małej motoryki (sprawność ręki). W czasie uczenia się, oglądania filmów, czytania musi chodzić lub ruszać się, aby utrzymać uwagę. Pamięta raczej to, co było wykonywane, niż to co było mówione, czy tylko pokazane. Szybko opanowuje umiejętności wymagające sprawności manualnej: lubi manipulować przedmiotami, układać klocki, sklejać modele, najlepiej duże. Lubi uczestniczyć w zajęciach sportowych, grach, zawodach wymagających sporego wysiłku fizycznego.

Jeśli zauważasz, że Twoje dziecko przejawia takie zachowania, wspieraj je, może wyrośnie z niego sportowiec, tancerz. Zadbaj też by otrzymało odpowiednią porcję zabaw ruchowych. Posadzenie takiego dziecka na fotelu i oczekiwanie, że spokojnie wysłucha dłuższego opowiadania, czy obejrzy film jest dla niego karą. Niestety przez to, że jest w ciągłym ruchu bywa, że przeszkadza innym.

Zachęcaj dziecko do podejmowania wszelkich zabaw, które oparte są na ruchu, rytmie, dotyku:

1. Naucz dziecko bawić się piłką, rzucajcie razem do celu.
2. Podczas nauki wierszy i piosenek zachęcaj dziecko do pokazywania treści. Kiedy szumią drzewa niech podniesie ręce i naśladowuje ruch gałęzi, kiedy w piosence występują żaby niech naśladowuje ich skoki zgodnie z rytmem i treścią utworu. Podczas nauki w ruchu mózg jest bardziej zaktywizowany i efektywniej pracuje.
3. Odwołuj się do wyobraźni i doświadczeń Twojego dziecka. Zamknijcie oczy i wyobraźcie sobie las, to jak spacerujecie, oglądacie, dotkacie drzew, mchu itp.
4. Zaczarowany worek. Umieść w worku kilka różnych zabawek. Zawiąż dziecku oczy i zabawcie się w odgadywanie przedmiotów, które znajdują się w worku. Dobrze znaleźć przedmioty, które różnią się nie tylko kształtem, ale również fakturą i rodzajem materiału: miękka kaczuszka, blaszany samochód, gumowy krasnal, itp.
5. Zadbaj by w otoczeniu dziecka znajdowało się wiele elementów, którymi można manipulować. Podczas ćwiczeń w przeliczaniu i prostych zadaniach rachunkowych zachęć je do korzystania z patyczków, kasztanów, guzików.
6. Zadbaj by w otoczeniu Twojego dziecka było miejsce do bezpiecznego wykorzystania jego zdolności ruchowych: materac, drabinka, trampolina, kosz do wrzucania miękkich piłek.
7. Zorganizujcie domowy kurs tańca, gotowe instrukcje znajdziecie w Internecie. Wspólne ćwiczenia w formie zabawy znakomicie wzmacniają koordynację.
8. Organizujcie wycieczki do miejsc, w których dziecko będzie mogło

obserwować naturalne środowisko w sposób aktywny. Na wycieczkę do lasu zabierzcie lupę. To pomoże skupić uwagę dziecka na obserwacji, dostrzeganiu szczegółów.

9. Zaplanujcie czas uczenia się z uwzględnieniem przerw na aktywność ruchową: krótki taniec, kilka ćwiczeń oddechowych, pajacyki i skłony. Pozwoli to zaspokoić potrzebę ruchu i efektywniej pracować dalej.
10. Podczas nauki kształtów liter poproś dziecko o pokazanie ich ciałem. Zachęć do narysowania liter patykami na piasku, namalowania farbami na dużym arkuszu papieru, ułożenia ze sznurka, kamyków. W domu możesz wysypać mąkę, piasek, kaszę na tacę i potraktować ją jak tablicę do pisania. Dziecko przejawiające inteligencję ruchową lubi wykorzystywać podczas uczenia się wszystkie zmysły.
11. Wszędzie gdzie jest to możliwe, zachęcaj dziecko podczas opowieści, do pokazywania, odgrywania, naśladowania.
12. Powtarzajcie materiał, opowiadajcie o treści lektur podczas spacerów, jazdy samochodem.
13. Nie żałujcie czasu na ruch na świeżym powietrzu, jazdę rowerem, hulajnogą. Pokaż dziecku zabawy ze swego dzieciństwa: skakanie w gumę, pajaca, grę w klasy. W zabawie w klasy mogą się pojawić np. słowa do zapamiętania na lekcjach języka angielskiego.
14. Grajcie w gry zespołowe.

MIEJSCE NA TWOJE POMYSŁY

INTELIGENCJA SPOŁECZNA (INTERPERSONALNA)

Jeżeli Twoje dziecko jest towarzyskie, uwielbia kontakty z ludźmi, jest otwarte na relacje, zawsze wokół niego jest wiele dzieci, szybko nawiązuje kontakty, lubi pomagać i jest świetnym organizatorem zabaw dla innych, to ma dobrze rozwiniętą inteligencję interpersonalną.

Przełom XX i XXI wieku to również przełom w myśleniu o inteligencji i obalenie mitu, że osoby inteligentne poznawczo odnoszą sukcesy w życiu społecznym, okazuje się, że nie jest to prawdą.

Dzieci, które w wieku trzech lat potrafią zapanować nad swoimi emocjami i poczekać na nagrodę, w dorosłym życiu odnoszą zdecydowanie większe sukcesy.

INTELIGENCJA SPOŁECZNA (INTERPERSONALNA)

Co możesz zrobić Ty jako rodzic, aby Twoje dziecko rozwijało w sobie inteligencję społeczną:

1. Ucz go godzić się z przegraną. Możesz wykorzystać każdą okazję do rywalizacji i pokazać jak można przegrywać. Zabawy typu, kto pierwszy dobiegnie do samochodu, kto pierwszy pozbiera zabawki, itp. lub grać w gry planszowe, sportowe. Pozwalaj wygrywać dziecku i pokazuj jak Ty radzisz sobie z porażką, np.: skoro już przegrałam/łem to chcę buziaka na pocieszenie, podziękuj dziecku, że było godnym przeciwnikiem dla Ciebie, ale dziecko musi też przegrać i w tych sytuacjach wzmacniaj jego dobre radzenie sobie z przegraną np.: umiesz przegrywać, a to ważna sztuka, jestem dumny/na z Ciebie, że potrafisz honorowo przegrać itp.
2. Ucz go interpretacji sytuacji społecznych. Wykorzystaj każdą sytuację, kiedy dziecko pyta Cię dlaczego, ktoś się tak zachował. Wymyśl kilka interpretacji tego zachowania i poproś dziecko, aby spróbowało ocenić, która z tych propozycji jest dla niego najbardziej prawdopodobna, np.: gdy dziecko pyta: Dlaczego ten Pan krzyczy na tą dziewczynkę? Możesz odpowiedzieć:
 - bo zezłościł się, że nie robi tego co on chce i nie potrafi jej tego powiedzieć spokojnie,
 - bo zdenerwował się, że może się jej coś stać i z lęku krzyczał,
 - bo nie umie mówić cicho,
 - bo bawią się w teatr i ten Pan jest aktorem, itp.i poproś dziecko, aby oceniło te interpretacje, stosując pytania:
 - Jak myślisz, która wersja jest najbardziej prawdopodobna?
 - A która wersja jest nie do przyjęcia?
 - Dlaczego tak myślisz?
3. Pozwól mu być organizatorem zabawy. Kiedy Twoje dziecko, przychodzi do Ciebie i pyta się, czy może przyjść do niej/niego koleżanka/kolega, bo chcą się razem bawić, powiedz, że najpierw niech Ci powie, co jako gospodarz, ma zamiar przygotować dla swoich kolegów/koleżanek. W co chce się z nimi bawić? Co musi sobie przygotować? O co zapytać koleżanki/ kolegów?

4. Ucz go jak rozwiązywać konflikty. Możesz zaproponować zabawę w Sowę, Strusia, Byka:

SOWA	BYK	STRUŚ
sowa jest mądra i tak rozwiązuje spory, że wszyscy są zadowoleni	siłą rozwiązuje spory, zawsze wygrywa, a inni przegrywają, ale potem nie chcą się bawić z bykiem	struś chowa głowę w piasek i ucieka i inni nim rządzą. Nie raz jest smutny, bo nie może robić i bawić się w to co chce.

Najpierw dziecku wytłumacz jak te zwierzęta „rozwiązują konflikty” – możesz gdzieś w domu rozwiesić obrazki tych zwierząt, a potem różne sytuacje z podwórka omawiać, zadając pytania:

- A jak myślisz, jak Kasia zachowała się: jak struś, byk, czy sowa? A dlaczego?
- A po jakim zachowaniu Kasi doszłaś/ doszedłeś do takiego wniosku? Itp.

5. Pozwól mu zorganizować święto rodzinne. Dzień matki, ojca jest dobrą okazją do tej zabawy. Powiedz dziecku, że taki dzień powinno przygotować samo dziecko, dlatego też, zaproponuj mu, że pomożesz mu we wszystkim (w granicach rozsądku), o co Cię poprosi, jednak sam nie wyjdiesz z żadną inicjatywą.

6. Niech tworzy reguły i regulaminy domowe. Zaproponuj, aby przygotowało w formie pisemnej lub rysunkowej np.: prawa i obowiązku dziecka, prawa i obowiązki mieszkańca tego pokoju, nasza rodzina jest szczęśliwa, bo przestrzega reguł:

7. Ucz go mediacji. Mediacje nie jest negocjacjami. Mediator to osoba, która pomaga dwóm skłóconym stronom porozumieć się. Omawiaj z dzieckiem sytuacje, w których występował konflikt, w bajkach, filmach, życiu. Możesz wspierać się pytaniami:

- Dlaczego oni się kłócili?
- Czego one chciały?
- Co mogły zrobić, aby się pogodzić?
- Na czym im zależało?
- Czego chcieli wspólnie?
- Co ich różniło?
- Kto był bardziej uparty?
- Kto miał rację?

8. Ucz go pomagania innym. W różnych sytuacjach życiowych ucz dziecko pomocy, np.: pomóż babci posprzątać ze stołu, pomóż koledze/ siostrze w posprzątaniu pokoju i każde takie zachowanie wzmacniaj mówiąc: podoba mi się to, że jesteś pomocny, jestem dumny/dumna z tego, że umiesz pomagać innym.

9. Ucz go współpracy. W każdej sytuacji domowej zachęcaj dziecko do współtworzenia życia rodzinnego. Nieraz faktycznie łatwiej, szybciej i prościej jest zrobić np. samemu obiad, niż zaprosić dziecko do współpracy, ale warto. Jest to dobra, naturalna sytuacja tworzenia relacji, mówienia i słuchania, pokazania dziecku, że jest ważne, że jest częścią rodziny i ma w niej aktywny udział. Twórz w domu rytuały np. sobotniego sprzątania domu, kiedy każdy ma swoją część do zrobienia. Pamiętaj, rytuały dają dziecku poczucie rytmu i bezpieczeństwa, taką przewidywalność. Jeżeli jeszcze atmosfera pracy jest wesoła, a po zakończeniu następuje „małe święto” np. wspólne wypicie herbaty i delektowanie się czystością i planowanie przyjemności np. wspólnego wieczoru, to są to sytuacje uczące dziecko funkcjonowania w grupie.

10. Pomóż mu być dobrym obserwatorem i rozumieć ludzi. Możesz zaproponować dziecku zabawę w dokańczanie zdań:

- Ludzie są szczęśliwi, bo
- Poznaje, że dwoje ludzi się lubi/nie lubi po
- Kiedy ludzie się kłócą to,
- Kiedy ktoś krzyczy, to znaczy
- Kiedy ktoś płacze, to znaczy
- Ludzie lubią innych ludzi za
- Ludzie unikają innych, kiedy

Warto pamiętać, że nie można rozwinąć inteligencji społecznej – interpersonalnej bez odniesienia do sytuacji społecznych. Również osoby, które z zasady nie lubią ludzi i często źle się wyrażają o innych, powodują, że ich dziecko boi się „TYCH ZŁYCH”, dlatego też w rozwijaniu u dzieci inteligencji interpersonalnej najważniejsze jest, aby dorosły wyrażał się o innych pozytywnie i swoim zachowaniem pokazywał, że lubi ludzi, jest do nich pozytywnie nastawiony.

INTELIENCJA INTRAPERSONALNA (INTUICYJNA)

Inteligencja intrapersonalna przede wszystkim skupia się na wewnętrznych przeżyciach, emocjach, uczuciach, wartościach co sprzyja refleksyjności i dobrej znajomości siebie. Dziecko inteligentne intrapersonalnie to dziecko zrównoważone, często skryte, które lubi czytać, rozumie i potrafi opisać swoje zachowanie, zna swoje mocne i słabe strony, z czasem uczy się dystansu do siebie i swoich słabości, a w życiu kieruje się wartościami. Dlatego też kiedy wejdzie w wiek nastolatka, to nie zdziwcie się kiedy zrobi wszystko, aby być inne od swoich rówieśników.

Dziecko o wysokim stopniu inteligencji intrapersonalnej ma swój bogaty świat wewnętrzny i jest odporne na wpływy innych osób. Ważne jest, aby dziecko umiało nawiązywać kontakty z rówieśnikami. Trzeba pamiętać, że to dziecko raczej preferuje małą liczbę znajomych, ale tworzy głębokie relacje z nimi.

Co zrobić, aby rozwijać ten typ inteligencji u swojego dziecka:

1. Rozpoznawać i nazywać emocje. Zabawa w miny. Odgadnij jaki teraz jestem: smutny, zły, wesoły, zdenerwowany, dumny, zniesmaczony, oburzony, zdruzgotany, itp. Możemy zaproponować, aby teraz dziecko robiło miny, a my będziemy zgadywać emocje i uczucia, jakie ta mina odzwierciedla. Rozpoznawanie stanów emocjonalnych po mimice jest jedną z podstawowych umiejętności tworzenia dobrych relacji z ludźmi i dopasowania zachowania adekwatnie do sytuacji społecznych.
2. Bawić się w teatr i wcielać się w różne role. Dzieci uwielbiają zabawę, w której modulujemy głosem. Można zaproponować, że będzie się czytało bajkę różnymi głosami, a dziecko rozpozna stan emocjonalny odgrywanej osoby. Możemy zachęcać dziecko np. w czasie długiej podróży samochodem, aby wypowiadało zdanie jako osoba wesoła, zdenerwowana, smutna, agresywna, zdziwiona.
3. Rozmawiać o przeżyciach postaci z bajek. Wszystkie pytania typu:
 - Jak on się czuł w tej sytuacji?
 - Dlaczego tak postąpił?
 - Gdyby nie doszło do sytuacji X, jakby mogła skończyć się bajka?
 - Jak tak postąpił, to jak czuli się inni?
 - Co było w tej bajce dla Ciebie najbardziej smutnego, wesołego, denerwującego, niedobrego?
 - A jak Ty byś się zachował w podobnej sytuacji?
 - Itp.

Takie pytania skłaniają dziecko do przemyśleń, refleksji, analizy, ale też dają nam możliwość poznania interpretacji dziecka i ewentualnej korekty, czy przedstawienia swojego odmiennego punktu widzenia. Pamiętajmy dziecko z inteligencją intrapersonalną nieraz się za bardzo zamyka w sobie i zaczyna być zbyt oderwane od kontekstu społecznego, dlatego też pokazywanie mu swojego punktu widzenia jest dobre, a wręcz pożądane.

4. Poszerzać wiedzę z zakresu mocnych i słabych stron charakteru. Można zaproponować dziecku i całej rodzinie, aby wybrali kilka cech charakteru i napisali je na dużych kartkach. Każda z nich na innej kartce:

ODWAŻNY

MIŁY

DOCIEKLIWY

DOKŁADNY

UCZYNNY

PRACOWITY

Na podłodze kładą dwie kartki, na których jest napisane 0% i 100% tak, aby stworzyła się oś co najmniej 2 metrowej długości:

0%

100%

Każda osoba z rodziny po kolei dostaje kartkę z napisaną cechą i staje, gdzieś na osi między 0% a 100% i mówi, że jest np. odważna na 30%, bo...

Pozostali domownicy mogą kazać przesunąć się w prawo lub w lewo, ale muszą to uzasadnić i powiedzieć:

- Dla mnie jesteś odważna na 50%, ponieważ...

Zabawa trwa, aż wszyscy domownicy wybiorą sobie wszystkie lub część cech i staną na środku mówiąc dlaczego stanęły w tym miejscu.

Przy tej zabawie trzeba pamiętać o zasadzie życzliwości – zabawa ma poszerzać dziecku rozumienie siebie, a nie stać się miejscem krytyki. Czym więcej jest tam serdeczności i radości, tym lepsze efekty przynosi. Drugą ważną zasadą jest mówienie:

- Dla mnie jesteś, zamiast Ty jesteś. Podkreślenie, że jest to tylko moja opinia, a nie fakt, jest bardzo ważne.

1. Prowadzenie rozmów „od serca”. Pamiętając o tym, że dzieci z inteligencją intrapersonalną mają tendencję do skrytości, a jednocześnie uwielbiają rozmowy „od serca”, wykorzystujemy każdą taką sytuację, a nawet je prowokujemy, zachęcając dziecko do swobodnego wypowiedziania się na różnym tematy. Pytania typu:

- Jak myślisz?
- A co Ty o tym sądzisz?
- Dlaczego jest to dla Ciebie ważne?

- Co jest dla Ciebie ważne?
 - A co Ty byś zrobiła/ zrobiłbyś?
 - A jak Ty postąpiłbyś/łabyś w podobnej sytuacji?
- pozwalają dziecku na swobodną wypowiedź, bez sugerowania jak należałoby odpowiedzieć.

2. Rozwijanie empatii. Empatia to nic innego jak zdolność rozpoznawania stanów emocjonalnych innych osób, rozumienie ich i umiejętność adekwatnego zachowania się. Zabawa w „co on, ona czuła...”, pozwala na kształtowanie tej cechy.

Wykorzystujemy różne okazje: filmy, bajki, sytuacje z życia wzięte, aby prosić dziecko, żeby wczuło się w sytuację innej osoby i opisało jej stan emocjonalny, przyczyny tego stanu itp.

3. Nazywać nastroje. Zabawa w dokańczanie zdań „teraz jestem jak ...” przez porównania daje duże pole do tworzenia projekcji i opisu subtelności przeżyć wewnętrznych. Pomaga dziecku uzewnętrznić swoje stany, które nie zawsze łatwo jest opisać słowami np.:

- teraz jestem jak gradowa chmura – ciemna i zaraz wybuchnę,
- teraz jestem jak letni wietrzyk – miła, łagodna i wszyscy mnie lubią.

4. Rysowanie przeżyć. Narysuj radość. Narysuj swój szczęśliwy dzień. Narysuj dumę. Proponowanie dziecku narysowanie tak abstrakcyjnej rzeczy jak, radość, dumę, ma przede wszystkim na celu wzmocnić jego refleksje, dlatego też celem nie jest sam rysunek, ale rozmowa o nim, o której nie wolno zapomnieć lub potraktować jej marginalnie.

5. Gromadzenie rzeczy mających wartość sentymentalną. Rozpamiętywanie o przeżyciach jest charakterystyczne dla tego typu inteligencji, dlatego też np. skrzynia skarbów – jest znowu przyczynkiem do rozmowy z dzieckiem o jego przeżyciach. Często „skarby” dziecka mocno nas zaskakują, a zarazem pokazują co dla dziecka było ważne.

6. Obdarowywanie innych osobistymi prezentami. Zaproponuj dziecku, aby zrobiło bardzo osobisty prezent komuś bliskiemu z opisem (opowiedzeniem) dlaczego akurat taki prezent dla takiej osoby.

PODSUMOWANIE

Mamy nadzieję, że ćwiczenia i zalecenia zawarte w poradniku pomogą Państwu rozwijać wszechstronnie umiejętności i predyspozycje dzieci. Ważne jest, aby wspierać wrodzone zdolności i wykorzystywać je podczas odkrywania sposobów najbardziej efektywnego uczenia się.

Nie ma dziecka, które nie ma zdolności uczenia się, są tylko sytuacje, w których sposób nauczania nie odpowiada predyspozycjom ucznia. Jako rodzice, obserwując własne dziecko, możemy wzmocnić efekty nauczania szkolnego.

Pamiętajmy też, że nawet jeśli dziecko nie przejawia specjalnych zdolności i zainteresowań w jakiejś dziedzinie to nie znaczy, że nie warto uwrażliwiać go. Zachęcamy by poprzez zabawę pokazywać różnorodność świata i uczyć, że uczenie się może być i jest przyjemnością.
